

ਜਿੱਤ ਗਿਆ ... ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਚੈਂਪੀਅਨ

ਬਾਈਬਲ ਪਾਠ #30

VII. ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦਾ ਆਖਰੀ ਹਫ਼ਤਾ (ਚੱਲਦਾ)।

ਹ. ਮੰਗਲਵਾਰ: 'ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਦਿਨ।' (ਚੱਲਦਾ)।

3. ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਲੜੀ (ਚੱਲਦਾ):

ਅ. ਸਦੂਕੀ ਜੀ ਉੱਠਣ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ (ਮੱਤੀ 22:23-33; ਮਰਕੁਸ 12:18-27; ਲੂਕਾ 20:27-39)।

ਬ. ਸ਼ਰਾ ਦਾ ਇਕ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹੁਕਮ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 22:34-40; ਮਰਕੁਸ 12:28-34; ਲੂਕਾ 20:40)।

ਸ. ਯਿਸੂ 'ਮਸੀਹ' ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 22:41-46; ਮਰਕੁਸ 12:35-37; ਲੂਕਾ 20:41-44)।¹

4. ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਦੀ ਡਾਂਟ (ਮੱਤੀ 23:1-39; ਮਰਕੁਸ 12:38-40; ਲੂਕਾ 20:45-47)।²

ਜਾਣ ਪਛਾਣ

ਤੁਸੀਂ ਕਾਤਲਾਂ, ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਹੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਬੁਲ੍ਹਾਂ ਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਜਾਨ ਤੇ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਹ ਲਵੋ, ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਇਕ ਹੋਰ ਲੁਟੇਰਾ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਰ ਬਾਰ ਇਹੋ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਫ਼ਤੇ ਹੋਏ, ਤੁਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, 'ਇਹ ਹਮਲਾਵਰ ਖ਼ਤਮ ਵੀ ਹੋਣਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?' ਇਸ ਕਾਲਪਨਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਫ਼ਤੇ ਵਾਲੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਹੋਏ, ਮਸੀਹ ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਹਮਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਇਕ ਝੁੰਡ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਕਰਦਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਦੂਜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਯਿਸੂ ਤੇ ਘਸ਼ੁੰਨ ਜਾਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਨ।

ਪਿਛਲੇ ਪਾਠ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਮਿਲਦੇ ਵੇਖੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਕਰ (ਟੈਕਸ) ਦੇਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਤੇ ਉਸਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਤਦ ਤਕ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ, ਜਦ ਤਕ ਯਿਸੂ ਨੇ ਖ਼ੁਦ ਇਕ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ। ਮਸੀਹ ਨੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਕ ਤੋਂ ਇਕ ਤਾਅਨੇ ਸੁਣਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਬਾਕਸਿੰਗ ਚੈਂਪੀਅਨ ਮੈਚ ਜਿੱਤ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰੈਫ਼ਰੀ ਬਾਕਸਰ ਦੇ ਦਸਤਾਨੇ ਪਾਈ ਹੱਥ ਚੁੱਕ ਕੇ ਚੀਕਦਾ ਹੈ,

“ਜਿੱਤ ਗਿਆ ... ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਚੈਂਪੀਅਨ!” ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ, ਜਿਸੂ “ਜਿੱਤ ਗਿਆ ... ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਚੈਂਪੀਅਨ ਹੈ!” ਕਿਹਾ ਗਿਆ।

ਜੀ ਉੱਠਣ ਦਾ ਝਗੜਾ

(ਮੱਤੀ 22:23-33; ਮਰਕੁਸ 12:18-27; ਲੂਕਾ 20:27-39)

ਸਵਾਲ

ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਅਤੇ ਹੇਰੋਦੀਆਂ ਦੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ (ਮੱਤੀ 22: 15-22), “ਕੁਝ ਸਦੂਕੀ ... ਜਿਸੂ ਕੋਲ ਆਏ” (ਮਰਕੁਸ 12: 18)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ “ਆਖਦੇ ਹਨ ਭਈ ਕਿਆਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ” (ਮਰਕੁਸ 12: 18)।^੧ ਸਦੂਕੀ ਲੋਕ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਸਣੇ ਰੂਹਾਨੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਨਕਾਰਦੇ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 23: 8)। ਇਹ ਸੰਦੇਹਵਾਦੀ ਲੋਕ ਜਿਸੂ “ਕੋਲ ਆਏ ਅਰ ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ” (ਮਰਕੁਸ 12: 18)।

ਸਦੂਕੀ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਅਰਥਾਤ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਵੱਲੋਂ ਘਬਰਾਹਟ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਸਵਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਉਸਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇਗਾ। ਅਰਥਾਤ ਉਸਦਾ ਜਵਾਬ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਆਮਤ ਬਾਰੇ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਨਾਲ ਝਗੜਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।^੨ ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ:

ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਮੂਸਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਭਈ ਜੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਭਾਈ ਮਰ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਦੀ ਤੀਵੀਂ ਰਹੇ ਅਰ ਕੋਈ ਉਲਾਦ ਨਾ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਦਾ ਭਾਈ ਉਹ ਦੀ ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਕਰ ਲਵੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਾਈ ਲਈ ਵੰਸ ਉਤਪੰਨ ਕਰੇ। ਸੱਤ ਭਾਈ ਸਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਨੇ ਤੀਵੀਂ ਕੀਤੀ ਅਰ ਔਂਤ ਮਰ ਗਿਆ। ਤਦ ਦੂਏ ਨੇ ਉਹ ਨੂੰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਔਂਤ ਮਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੀਆ ਭੀ ਅਰ ਸੱਤੇ ਔਂਤ ਗਏ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਤੀਵੀਂ ਭੀ ਮਰ ਗਈ। ਕਿਆਮਤ ਨੂੰ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹ ਦੀ ਤੀਵੀਂ ਹੋਉ ਕਿਉਂ ਜੋ ਸੱਤਾਂ ਨੇ ਉਹ ਨੂੰ ਇਸਤਰੀ ਕਰ ਕੇ ਵਸਾਇਆ ਸੀ? (ਮਰਕੁਸ 12: 19-23)

ਇਸ ਉਦਾਹਰਣ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਨਿਯਮ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਜਾਣਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਤੇ ਇਹ ਅਧਾਰਿਤ ਸੀ। (“ਵਿਧਵਾ ਭਾਬੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦਾ ਨਿਯਮ” ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ) ਇਹ ਨਿਯਮ ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 25: 5-10 ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।^੩ ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਆਹਿਆ ਮਰਦ ਮਰ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਰਸ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਭਰਾ (ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ) ਤੇ ਉਸਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਲਈ ਔਲਾਦ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜੇ ਉਸ ਵਿਧਵਾ ਤੋਂ ਕੋਈ ਔਲਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਮਰੇ ਹੋਏ ਭਰਾ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਦਾ ਮਕਸਦ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਇਹ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਜ਼ਾਇਦਾਦ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹੇ!

ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਖ਼ਤਾਈ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ,^੪ ਪਰ ਸੀ ਇਹ ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਸਦੂਕੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਸੰਭਵ ਸੀ। ਇਹ ਪੁੱਛ ਕੇ “ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹ ਦੀ ਤੀਵੀਂ ਹੋਉ?” ਉਹ ਨਕਲੀ ਹਾਸਾ ਹੱਸਣ ਲਗੇ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ

ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕਿਆਮਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਵਿਆਹ ਦੀ ਬੁਝਾਰਤ ਪਾਈ ਸੀ, ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਨਾਮੁੰਮਕਿਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜਵਾਬ

ਸਦੂਕੀ ਦੀ ਬੁਝਾਰਤ ਨਾਲ ਫ਼ਰੀਸੀ ਜ਼ਰੂਰ ਉਲਝਣ ਵਿਚ ਪੈ ਗਏ ਹੋਣਗੇ, ਪਰ ਯਿਸੂ ਨਹੀਂ। ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ‘‘ਤੁਸੀਂ ਕਿਤਾਬ ਅਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਨਾ ਜਾਣ ਕੇ ਭੁੱਲ ਵਿਚ ਪਏ ਹੋ’’ (ਮੱਤੀ 22:29)। ਦੋ ਵਿਸ਼ੇ, ਜਿਸ ਤੇ ਸਦੂਕੀਆਂ ਦਾ ਹੱਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਖੁਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵਚਨ ਸੀ। ਅਰਥਾਤ ਮਸੀਹ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ‘‘ਤੁਸੀਂ ਦੋਹਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੋ!’’⁷

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਝੂਠੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਰਕ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਝੂਠੀਆਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਬਰ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜੀਵਨ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਧਰਤੀ ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ:

ਤਦ ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਜੁਗ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਿਆਹ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਵਿਆਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਓਹ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਜੁਗ ਅਤੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੀ ਉੱਠਣ ਵਿਖੇ ਸਾਂਝੀ ਹੋਣ ਦੇ ਲਾਇਕ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਓਹ ਨਾ ਵਿਆਹ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਵਿਆਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਓਹ ਫੇਰ ਮਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੱਕਦੇ ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਦੂਤਾਂ ਦੇ ਭੁੱਲ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਆਮਤ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋ ਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ (ਲੂਕਾ 20:34-36)⁸

ਮੌਤ ਵਿਆਹ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 7:2)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਸੀਂ ਆਤਮਿਕ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ ਜੀ ਉੱਠਾਂਗੇ, ਨਾ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 15:42-44); ਸਰੀਰਕ ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਪਿੱਛੇ ਛੱਟ ਜਾਣਗੀਆਂ⁹

ਸਦੂਕੀਆਂ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਗਲਤ ਮਾਨਤਾ ਵਿਚ ਵਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਨਾਸਵਾਨ ਆਤਮਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ‘‘ਮਰ ਗਏ ਬੰਦੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵਜੂਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।’’¹⁰ ਇਸ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ, ਯਿਸੂ ਨੇ ਕਿਹਾ:

ਪਰ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਖੇ ਜੋ ਓਹ ਜਿਵਾਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕੀ ਤੁਸਾਂ ਮੂਸਾ ਦੀ ਪੋਥੀ ਵਿਚ ਝਾੜੀ ਦੀ ਕਥਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਹ ਨੂੰ ਕਿੱਕਰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਤੇ ਇਸਹਾਕ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹਾਂ? ਉਹ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜੀਉਦਿਆਂ ਦਾ ਹੈ (ਮਰਕੁਸ 12:26, 27)।

ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਕੂਚ 3:6 ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਕੂਚ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਦੂਕੀ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਸਨ।¹¹) ਉਸ ਆਇਤ ਵਿਚ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ‘‘ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ, ਅਬਰਾਹਾਮ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ, ਇਸਹਾਕ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ, ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹਾਂ।’’ ਅਬਰਾਹਾਮ, ਇਸਹਾਕ ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਕੂਚ 3:6 ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਰੇ ਹੋਏ ਕਈ ਸੌ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਸਦੂਕੀਆਂ ਮੁਤਾਬਿਕ, ‘‘ਮੁਰਦਾ ਆਦਮੀ ... ਸਿਰਫ਼ ਇੱਥੇ ਹੀ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।’’¹² ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਖੁਦਾ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ‘‘ਮੈਂ ਇਸੇ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹਾਂ।’’

ਜਿਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸੀ ਕਿ ਖੁਦਾ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ‘ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੁਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵਜੂਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।’ ਉਸਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:¹³

- ਮੁੱਖ ਤਰਕ: ਖੁਦਾ ਜੀਉਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖੁਦਾ ਹੈ, ਮੁਰਦਿਆਂ ਦਾ ਨਹੀਂ।
- ਛੋਟਾ ਤਰਕ: ਖੁਦਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ‘ਮੈਂ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ, ਇਸਹਾਕ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹਾਂ [ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ¹⁴]’ – ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਕਈ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ।
- ਸਾਰ: ਇਸ ਲਈ, ਅਬਰਾਹਾਮ, ਇਸਹਾਕ ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਮਰ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਾਲੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਨ।

ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਮਸੀਹ ਨੇ ਕਿਆਮਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਾ ਲੈ ਕੇ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਸਦੂਕੀਆਂ ਦੇ ਕਿਆਮਤ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾਉਣ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤਕ ਗਿਆ: ਉਹ ਕਿਆਮਤ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੁਰਦੇ ਹੁਣ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਨ। ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਰਕ ਗਲਤ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਨਿਚੋੜ ਕੱਢਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ‘ਤੁਸੀਂ ਵੱਡੀ ਭੁੱਲ ਵਿਚ ਪਏ ਹੋਏ ਹੋ’ (ਮਰਕੁਸ 12:27) ਜ਼ਰੂਰ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ।

‘ਲੋਕ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ’ (ਮੱਤੀ 22:33)। ਸਦੂਕੀਆਂ ਨੇ ਇੰਨੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਗਏ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਭਲਾ ਕਿਹਾ’ (ਲੂਕਾ 20:39; ਮਰਕੁਸ 12:32 ਵੀ ਵੇਖੋ)। ਫਰੀਸੀ ਜ਼ਰੂਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਸਦੂਕੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਚਲਾਕੀ ਭਰੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ!

ਹੁਕਮ ਤੇ ਵਿਵਾਦ

(ਮੱਤੀ 22:34-40; ਮਰਕੁਸ 12:28-34; ਲੂਕਾ 20:40)

ਸਦੂਕੀ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਫਰੀਸੀ ਹਾਰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ‘ਸੁਣਿਆ ਜੋ ਉਹ ਨੇ ਸਦੂਕੀਆਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਦ ਉਹ ਇਕ ਥਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ’ (ਮੱਤੀ 22:34)। ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਵਿਚ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਸਭਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੁਖੀ ਬਣਾ ਲਿਆ (ਮੱਤੀ 22:35),¹⁵ ਜੋ ਲਿਖਤ ਦਾ ਚੰਗਾ ਜਾਣਕਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ;¹⁶ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ।

ਫਰੀਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲੈਣ ਤੇ,¹⁷ ਇਸ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ‘ਉਹ ਦੇ ਪਰਤਾਉਣ ਲਈ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੁਰੇਤ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਹੁਕਮ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?’ (ਮੱਤੀ 22:35, 36)। ਯਹੂਦੀ ਗੁਰੂਆਂ ਵਿਚ, ‘ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਤੇ ਇੰਨੀ ਕੜਵਾਹਟ ਭਰਿਆ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।’¹⁸ ਰੱਬੀਆਂ ਨੇ ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਵਿਚ 365 ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ 248 ਹੁਕਮ ਗਿਣੇ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ 613 ਹੁਕਮ ਮੰਨਣੇ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਭਾਰੇ’ (ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਹਿਮ) ਅਤੇ ‘ਹੌਲੇ’ (ਘੱਟ ਅਹਿਮ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਤਣਾਅ ਭਰਿਆ ਤਰਕ ‘ਸਭ ਤੋਂ ਭਾਰੇ’ (ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ) ਹੁਕਮ ਬਾਰੇ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਕ ਹੋਰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਾ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜਿਸ ਕੋਲ ਮਸੀਹ ਨੇ ਸਵਾਲ ਪੁਛੇ ਸਨ¹⁹, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 6: 4 ਅਤੇ ਲੇਵੀਆਂ 19: 18 ਨਾਲ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਖੁਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰ (ਲੂਕਾ 10: 25–28)। ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਚਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦੁਹਰਾਇਆ:²⁰

ਮੁੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਇਸਰਾਏਲ! ਸੁਣ। ਪ੍ਰਭੂ ਸਾਡਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਇੱਕੋ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ। ਅਰ ਤੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪਣੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜਾਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਬੁੱਧ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰ।²¹ ਦੂਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਿਹਾ ਪਿਆਰ ਕਰ।²² ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਮਰਕੁਸ 12: 29, 31)।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯਹੂਦੀ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 6: 5 ਦਸ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚਾਰ ਨੂੰ ਅਤੇ ਲੇਵੀਆਂ 19: 18 ਆਖਰੀ ਛੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।²³ ਉਹ ਤਰਕ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 6: 5 ਅਤੇ ਲੇਵੀਆਂ 19: 18 ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦਸ ਹੁਕਮ ਪੂਰੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਦਸ ਦੇ ਦਸ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਲਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਫ਼ਰੀਸੀ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ (ਮਰਕੁਸ 12: 28)।²⁴ ਹੁਣ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਜਵਾਬ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ²⁵ ਹੋ ਗਏ।

ਠੀਕ ਗੁਰੂ ਜੀ, ਤੈਂ ਸਤ ਆਖਿਆ ਭਈ ਉਹ ਇੱਕੋ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਸਮਝ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਉਹ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਅਰ ਗੁਆਂਢੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਿਹਾ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਸਾਰੇ ਹੋਮਾਂ ਅਤੇ ਬਲੀਦਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੈ (ਮਰਕੁਸ 12: 32, 33)।

ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥੀ ਵਿਚ ਮਨ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ਗੋਈ ਵੇਖੀ, ਜੋ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ‘‘ਤੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ’’ (ਮਰਕੁਸ 12: 34)। ਕੀ ਮਸੀਹ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਤੇ ਉਸ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਮਨ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਰਿਹਾ? ਪੈਂਟੀਕਾਸਟ ਵਾਲੇ ਦਿਨ, ਕੀ ਉਹ ‘‘ਦੂਰ ਨਹੀਂ’’ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਰਾਜ/ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2: 38, 41, 47)? ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹੁਕਮ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਯਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ, ਆਖਰੀ ਸਵਾਲ ਸੀ। ਮਰਕੁਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ‘‘ਏਦੋਂ ਅੱਗੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹਿਆਉ ਨਾ ਪਿਆ ਜੇ ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਕਰੇ’’ (ਮਰਕੁਸ 12: 34; ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 22: 46)। ਲੂਕਾ ਨੇ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ‘‘ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੇਰ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹਿਆਉ ਨਾ ਪਿਆ’’ (ਲੂਕਾ 20: 40)। ਇਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਾਰ ਬਾਰ ਜ਼ਲੀਲ ਹੋ ਕੇ ਥੱਕ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਇਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਜਵਾਬਾਂ ਦਾ ਯੁਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦੇ ਉਲਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ: ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਬਦਨਾਮ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਯਿਸੂ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬਾਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ (ਮੱਤੀ 22: 33; ਵੇਖੋ ਮਰਕੁਸ 12: 37)।

ਮਸੀਹਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਝਗੜਾ

(ਮੱਤੀ 22:41-46; ਮਰਕੁਸ 12:35-37; ਲੂਕਾ 20:41-44)

ਮਸੀਹ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਪੁੱਛ ਕੇ ਥੱਕ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਜਮ੍ਹਾ ਹੋਏ ਸਨ (ਮੱਤੀ 22:41),²⁶ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ, “ਮਸੀਹ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਉਹ ਇਹ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ?” (ਮੱਤੀ 22:42)।

“ਮਸੀਹ” ਸ਼ਬਦ ਸੁਣ ਕੇ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਨੇ ਯਿਸੂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਬਲਕਿ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖ਼ੁਦ ਵੱਲੋਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਸੀਹ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਸੋਚਿਆ ਸੀ। ਉੱਪਰੋਂ, ਯਿਸੂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਸੌਖਾ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਯਹੂਦੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮਸੀਹਾ (ਅਰਥਾਤ ਖ਼ਿਸਤੁਸ) ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾਉਦ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਵੇਗਾ (2 ਸਮੂਏਲ 7:12, 13; ਜ਼ਬੂਰ 89:3, 4; 132:11; ਯਸਾਯਾਹ 9:7; 11:1, 2; ਯਿਰਮਿਯਾਹ 23:5)।²⁷ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ, “ਦਾਉਦ ਦੀ” (ਮੱਤੀ 22:42)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਅਧੂਰਾ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ। ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮਸੀਹਾ ਦਾਉਦ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਹੋਇਆ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

ਮਸੀਹ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਲਿਆ: “ਫਿਰ ਦਾਉਦ ਆਤਮਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕਿੱਕਰ²⁸ ਉਹ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਆਖਦਾ ਹੈ? ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਬੈਠ, ਜਦ ਤੀਕਰ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਨਾ ਕਰ ਦਿਆਂ” (ਮੱਤੀ 22:43, 44)। ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਜ਼ਬੂਰ 110:1 ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, “ਜਿਸਨੂੰ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਸਮਾਨਤਾ ਮਸੀਹਾ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੰਨਦੇ ਸਨ।”²⁹ ਇਸ ਆਇਤ ਵਿਚ ਆਇਆ ਪਹਿਲਾ “ਪ੍ਰਭੂ” ਖ਼ੁਦਾ ਬਾਪ ਲਈ ਸੀ।³⁰ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਦੂਜਾ “ਪ੍ਰਭੂ” ਮਸੀਹਾ ਸੀ।

ਯਿਸੂ ਨੇ ਨਿਚੋੜ ਕੱਢਿਆ, “ਸੋ ਜਦ ਦਾਉਦ ਉਹ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਆਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ?” (ਮੱਤੀ 22:45)। ਮਸੀਹਾ “ਦਾਉਦ ਦਾ ਪੁੱਤਰ” ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸੀ। ਦਾਉਦ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ, ਮਸੀਹਾ ਦਾਉਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਦਾਉਦ ਦਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਸੀ। ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਯਿਸੂ ਨੇ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਬਹੁਆਯਾਮੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, “ਮੈਂ ਦਾਉਦ ਦੀ ਜੜ੍ਹ, ਅਤੇ ਅੰਗ... ਹਾਂ” (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 22:16)। ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਮਸੀਹਾ ਦਾਉਦ (ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ) ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ; ਜਦਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ (ਖ਼ੁਦਾ) ਵੀ ਸੀ।

ਯਿਸੂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ “ਕੋਈ ਉਹ ਨੂੰ ਇਕ ਬਚਨ ਤੀਕਰ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦੇ ਸਕਿਆ” (ਮੱਤੀ 22:46)। ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਮਸੀਹਾ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਰਕੁਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਭੀੜ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਉਹ (ਯਿਸੂ) ਦੀ ਸੁਣਦੀ ਸੀ” (ਮਰਕੁਸ 12:37ਅ) ਉਹ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕਰਦੇ ਵੇਖਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ, ਜੋ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਸਮਝ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 7:49 ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ)।

ਕਪਟ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ

(ਮੱਤੀ 23:1-39; ਮਰਕੁਸ 12:38-40; ਲੂਕਾ 20:45-47)

ਯਿਸੂ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵੱਧਣ ਤੇ ਭੀੜ ਇਕੱਠੀ ਹੋ ਗਈ (ਵੇਖੋ ਮਰਕੁਸ 12:37)। ਇਸ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮਸੀਹ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਕੰਮ

ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੁੱਖਦਾਇਕ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।³¹ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਤੇ ਹਾਇ ਹਾਇ ਨਿੱਕਲੀ। ਇਹ ਦਲ ਉਸ ਨੂੰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣਾ ਕਹਿਰ ਅਤੇ ਗੁੱਸਾ ਕੱਢਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕਾਰਣ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ਇੰਨੇ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ:³²

(1) ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜ਼ਬੂਰ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ‘‘ਹੇ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀਓ, ਬੁਰਿਆਈ ਤੋਂ ਘਿਣ ਕਰੋ’’ (ਜ਼ਬੂਰ 97: 10; ਵੇਖੋ ਆਮੋਸ 5: 15)। ਮਸੀਹ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਚਾਬੁਕ ਨਾਲ ਹੈਕਲ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਜਦਕਿ ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸੁੱਧ ਕੀਤਾ।

(2) ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੀ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ (ਮੱਤੀ 23: 1) ਅਤੇ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ (ਮੱਤੀ 23: 1; ਲੂਕਾ 20: 45)।

(3) ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਲਈ ਤੌਬਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ (ਮੱਤੀ 23: 13), ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਆਸ ਨਾਲ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਸ਼ ਆ ਜਾਵੇਗੀ।³³ ਵਚਨ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ, ‘‘ਬੁੱਧਵਾਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਹ, ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਬੁੱਧਵਾਨ ਹੋਵੇਗਾ’’ (ਕਹਾਉਤਾਂ 9: 8ਅ)। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਇਕ ਫ਼ਰੀਸੀ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ‘‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ’’ ਸੀ (ਮਰਕੁਸ 12: 34); ਸ਼ਾਇਦ ਸੁੱਧ ਮਨ ਵਾਲੇ ਫ਼ਰੀਸੀ ਵੀ ਹੋਣ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕ ਮੱਤੀ 23 ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੇ ‘‘ਹਾਇ’’ ਦੇਣ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਚਮਕ ਅਤੇ ਫੱਟੜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਉਂਗਲੀ ਨਾਲ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰ ਦੀ ਪੀੜਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ‘‘ਹੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ, ਹੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ...’’ (ਆਇਤਾਂ 37-39)। ਇਕ ਲੇਖਕ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੱਤੀ 23 ...

... ਤਰਸ ਦੀ ਇਕ ਪੁਕਾਰ ਹੈ; ਅਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਕਠੋਰ ਵਾਕਾਂ ਵਿਚ ਤਰਸ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਕੰਬਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਫੜਦੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਸਚਿਆਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਢੀਠ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਆਸ ਵਿਚ ਕਿ ਉਹ ਤੌਬਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਇਸ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਈਨਾਮ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਮੁਕਤੀਦਾਤੇ ਦੀ ਆਖ਼ਰੀ ਅਪੀਲ ਹੈ।³⁴

ਮੱਤੀ 23 ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿਚ ਕਰਾਂਗੇ; ਹੁਣ ਇਸ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਦੇ ਕਪਟ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 23: 13-15, 23, 25, 27-29 ਵੇਖੋ।

ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ, ਕੁਝ ਪਾਪ ਕਪਟੀ ਹੋਣ ਦੇ ਪਾਪ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੇ ਸਨ। ‘‘ਕਪਟ’’ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *hypokrites* ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ।³⁵ (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਬਦਲਵਾਂ ਰੂਪ ਹਿਪੋਕ੍ਰਾਈਟ ਹੀ ਹੈ), ਜੋ ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਰੰਗਮੰਚ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਉਹ ਬਣਨ ਦਾ ਅਭਿਨੈ ਕਰਨਾ ਹੈ, ‘‘ਜੋ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾ ਹੋਵੇ।’’ ‘‘ਅਭਿਨੈ’’ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ। ਕਈ ਵਾਰ, ਅਸੀਂ ਸਭ ‘‘ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ’’, ਪਰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਤੇ ਖਰਾ ਨਾ ਉੱਤਰਣਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਪਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਪਟੀ ਉਹ ਬੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਕਰਦੇ

ਹਾਂ (ਰੋਮੀਆਂ 3:23)। ਕਪਟੀ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਤਮਿਕ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਪਟ ਭਰੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਕਪਟ ਭਰੇ ਮਨ ਚੋਂ ਹੀ ਨਿੱਕਲਦੀ ਹੈ।

ਇੰਜ ਹੋਣ ਤੇ, ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਕਪਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹੋ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਭਨਾਂ ਵਿਚ ਹੈ? ਇਹ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦੇ, ਪਰ ਯਿਸੂ ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 2:25); ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ‘‘ਕਪਟੀ’’ ਨਾਂਅ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਜ਼ਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਹੋ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 2:11)। ਇਸ ਲਈ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਦੇ ਕਪਟ ਬਾਰੇ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਦੂਜਿਆਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰੀਏ। ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਸਾਨੂੰ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਇਹ ਵੇਖਣ ਲਈ ਜਾਂਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਪਟ ਦਾ ਕੋਈ ਕਣ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਦੇ ਕਪਟ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਸੀਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘‘ਵਧੀਕ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੇਗੀ’’ (ਮੱਤੀ 23:14; ਮਰਕੁਸ 12:40) ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘‘ਨਰਕ ਦੇ ਪੁੱਤਰ’’ ਕਿਹਾ (ਮੱਤੀ 23:15)। ਇਸ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘‘ਹੇ ਸੱਪੋ, ਹੇ ਨਾਗਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਓ! ਤੁਸੀਂ ਨਰਕ ਦੇ ਡੰਨੇ ਕਿਸ ਬਿਧ ਭੱਜੋਗੇ?’’ (ਮੱਤੀ 23:33)।³⁶ ਜੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਦੇ ਠੋਕਰ ਖਾਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਸੀ (ਮੱਤੀ 15:12), ਤਾਂ ਯਿਸੂ ਦੀ ‘‘ਹਾਇ ਹਾਇ’’ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇਗੀ।

ਫਿਰ, ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਿਚੋੜ ਨਹੀਂ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਮਸੀਹ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਤੋਂ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਆਪਣੇ ਦੁਸਮਣਾਂ ਨੂੰ ਝਿੜਕਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਯਿਸੂ ਦੀ ਆਖ਼ਰੀ ਹਾਇ (ਮੱਤੀ 23:37-39) ਤੋਂ ‘‘ਕਿਰਪਾ ਵਿਖਾਉਣ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ, ਬਲਕਿ ਤੜਪ’’ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ।³⁷

ਇਹ ਮਸੀਹ ਦਾ ਆਖ਼ਰੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਇਹ ਆਖ਼ਰੀ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਸੀ।³⁸ ‘‘ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ; ਪਰ ਯਿਸੂ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਨਾਸਕਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਤਰਸ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।’’³⁹ ਉਸ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਯੁਧ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਨੂੰ ‘‘ਲਹੂ ਲੁਹਾਣ’’ ਅਤੇ ਲਿਬੜਿਆ ਹੋਇਆ ਛੱਡ ਗਏ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੋਰ ਵੀ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਾਰ

ਮਸੀਹ ਦੀ ਲੋਕ ਸੇਵਾਈ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਪਰ ਦਿਨ ਹਾਲੇ ਬਾਕੀ ਸਨ। ਅਗਲੇ ਪਾਠ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਧਿਐਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਾਂਗੇ। ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਯਿਸੂ ਲੜਾਈ ਦੇ ਉਸ ਦਿਨ ਵਿੱਚੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ‘‘ਜਿੱਤ ਗਿਆ ... ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਚੈਂਪੀਅਨ’’ ਬਣ ਗਿਆ।

ਮੇਰੀ ਅਕਸਰ ਇਹ ਇੱਛਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਸ਼ ਮੈਂ ਵੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਵਾਂਗ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦਾ,⁴⁰ ਕਾਸ਼ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕਦੋਂ ਕੀ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਕਦੋਂ ਕੋਮਲਤਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਕਠੋਰਤਾ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਇਹ ਖੂਬੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਤਸੱਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਂ

ਵੀ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਜੇਤੂ ਹੋਵਾਂਗਾ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 15:2)।

ਨੋਟਸ

ਅੱਜ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਕਿਆਮਤ ਜਾਂ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਉਵੇਂ ਹੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਦੂਕੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕਿਆਮਤ ਤੇ ਸਰਮਨ ਲਈ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਦੂਕੀਆਂ ਦੇ ਚਲਾਕੀ ਭਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

“ਵੱਡਾ” ਅਤੇ “ਦੂਆ” ਹੁਕਮ ਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਗੱਲ ਵਿਚ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਤੁਹਾਨੂੰ “ਸਾਰੇ ... ਨਾਲ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰ” ਪਾਠ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ਇਕ ਸਰਮਨ ਮਿਲੇਗਾ। ਆਪਣੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲੇ ਤੋਂ “ਤੂੰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ” (ਮਰਕੁਸ 12:34), ਮਸੀਹ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਹੋਰ ਢੰਗ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਖੁਦਾ ਹੋਣ ਤੇ ਸਰਮਨ ਦੀ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ: “ਉਹ ਕਿਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ?” ਇਹੀ ਘਟਨਾ “ਮਸੀਹ ਦਾ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ” ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੈਕਗਰਵੇ ਨੇ ਲਿਖਿਆ:

ਇਹ ਜ਼ਬੂਰ [110] ਮਸੀਹ ਦੇ ਦਾਉਦ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਉਦ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੋ ਪਵਿੱਤਰ ਵਚਨ ਵੀ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਜੇਤੂ ਪਰ ਦੁੱਖ ਸਹਿਣ ਵਾਲਾ, ਖੁਦਾਈ ਪਰ ਮਨੁੱਖ, ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਪਰ ਜ਼ਿੰਦੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਅਪਰਾਧੀ ਪਰ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ... ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਹੂਦੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕੋ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਠੋਕਰ ਖਾਧੀ।¹

ਅੱਜ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਇਕਤਰਫਾ ਜਾਂ ਅਧੂਰੀ ਹੈ।

ਮੱਤੀ 23 ਅਤੇ ਮਰਕੁਸ ਅਤੇ ਲੂਕਾ ਵਿਚ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਦੋ ਸੰਖੇਪ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਮੱਤੀ 23 ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸਰਮਨਾਂ ਲਈ ਸਪ੍ਰਿੰਗਬੋਰਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਇਤ 3 ਵਿਚ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਤੇ ਆਮ ਸਰਮਨ “... ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ” ਦੀ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਇਤ 8 ਤੇ “ਤੁਸੀਂ ਸੱਭੇ ਭਾਈ ਹੋ” ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ? ਆਇਤ 15 ਨੂੰ “ਨਿੱਜੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਕੁਝ ਖ਼ਤਰੇ” ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰਮਨਾਂ ਦੀ ਮੋਰੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ, ਇਕ ਸਰਮਨ “ਵਾਚ ਆਉਣ ਫ਼ਾਰ ਦ ਕੈਮਲਸ!”⁴² ਆਇਤ 24 ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਸੀ। ਵਾਧੂ ਵਿਚਾਰ ਅਗਲੇ ਸਰਮਨ “ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਰਹੋ” ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਜਿਵੇਂ ਪਿਛਲੇ ਪਾਠ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੰਗਲਵਾਰ ਸਵੇਰ ਦੀ ਥਾਂ ਇੱਥੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਯਿਸੂ ਦੀ ਨਿਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਤਕ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।²ਕਈ ਲੇਖਕ ਇਸ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਦਾ ਆਖ਼ਰੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਇਕਸੁਰਤਾ ਵਿਚ ਮੈਂ ਸਲੀਬ ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਜਾਣ ਤੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਆਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤਾ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 12:20-36)।³ਸਦੂਕੀ ਉਹ ਗੁੱਟ ਸੀ ਜੋ ਜੀ ਉੱਠਣ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਇੰਚਾਰਜ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਸੀ।⁴ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਸਦੂਕੀਆਂ ਅਤੇ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ

ਵਿਚ ਚੱਲਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਲਈ, ਵੇਖੋ ਮਰਕੁਸ ਦੇ ਕੰਮ 23:6-9. ⁵ਮੂਸਾ ਨੇ ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਲਿਖੀ ਸੀ, ਪਰ ਰਵਾਇਤ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਪੁਰਾਣੀ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਉਤਪਤ 38:8)। ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਰੂਥ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਦਿਲਚਸਪ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹੈ (ਰੂਥ 3:1-4:12)। ⁶ਕਾਰਟਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ‘‘ਕਦੀ ਨਾ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ’’ ਆਖਿਆ ਹੈ (ਜੌਨ ਫ੍ਰੈਂਕਲਿਨ ਕਾਰਟਰ, *ਏ ਲੈਮੇਨ’ਜ਼ ਹਾਰਮਨੀ ਆਫ ਦ ਗੋਸਪਲਜ਼* [ਨੈਸ਼ਵਿੱਲੇ: ਬ੍ਰਾਡਮੈਨ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1961], 260)। ⁷ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ਅਤੇ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਦੋ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਰਹਿਣ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਂ ਮੈਂ ਜੁਰੱਅਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ⁸ਕਈਆਂ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਮੌਰਮਨ ਲੋਕ, ਇਹ ਆਇਤ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਆਹ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਮਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ⁹ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜੀਆਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਖ਼ਾਸ ਮੋਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਵ ਸਾਡਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਜਿਸਮਾਨੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਰੂਹਾਨੀ ਹੋਵੇਗਾ। ¹⁰ ਜੇ. ਡਬਲਯੂ. ਮੈਕਗਰਵੇ ਐਂਡ ਫਿਲਿੱਪ ਵਾਈ. ਪੈਂਡਲਟਨ, *ਦ ਫੋਰਫੋਲਡ ਗੋਸਪਲ ਆਰ ਏ ਹਾਰਮਨੀ ਆਫ ਦ ਫੋਰ ਗੋਸਪਲਜ਼* (ਸਿੰਸਿਨਾਟੀ: ਸਟੈਂਡਰਡ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., ਮਿਤੀ ਰਹਿਤ), 602.

¹¹ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸੇ ਇਖਤਿਆਰ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ¹²ਉਹੀ। ¹³ਤਰਕ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਚਰਚਾ ਲਈ *ਮਸੀਹ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ*, 4 ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ‘‘ਮੈਂ ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਸਾਂ ਪਰ ਹੁਣ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ’’ ਪਾਠ ਵੇਖੋ। ¹⁴ਇਕ ਇਕ ਗੱਲ ਦੇ ਖੁਦਾ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਤੋਂ ਹੋਣ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਡਾਕਟਰਿਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਿਖਾਉਣ ਵੇਲੇ ਖ਼ਾਸ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਕ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਕਾਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ¹⁵ਮਰਕੁਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰੰਥੀ ਆਖਿਆ ਹੈ (ਮਰਕੁਸ 12:28)। ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਮਜ਼ਹਬੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਾ ਮਾਹਿਰ ਸੀ। ¹⁶ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ‘‘ਕੈਸਾ ਦਿਨ ਹੈ’’ ਪਾਠ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਚਰਚਾ ਵੇਖੋ। ¹⁷ਇਸ ਵੇਰਵੇ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਮੱਤੀ 22:34, 41 ਨਾਲ ਕਰੋ। ਯਿਸੂ ਅਤੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਵੇਲੇ ਉਹ ‘‘ਇਕੱਠੇ’’ ਰਹੇ। ਦ ਲਿਵਿੰਗ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਮੱਤੀ 22:41 ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ, ‘‘ਫਿਰ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਹੋਏ, ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ...।’’ ¹⁸ਐਚ. ਆਈ. ਹੇਸਟਰ, *ਦ ਹਾਰਟ ਆਫ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ* (ਲਿਬਰਟੀ, ਮਿਜ਼ੋਰੀ: ਕਵਾਲਿਟੀ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1963), 193. ¹⁹ਯਿਸੂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਵਾਲ ਫੇਰ ਕਿਉਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਵਾਲ ਝਗੜੇ ਵਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਮਸੀਹ ਜੋ ਵੀ ਜਵਾਬ ਦਵੇਗਾ, ਉਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਫੁਟ ਪੈ ਜਾਵੇਗੀ। ²⁰ਪਰ ਬਹੁਤੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲੇ ਪਿਛਲੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜੋ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹੋਇਆ ਸੀ।

²¹ਮਰਕੁਸ 12:29, 30 ਵਿਚ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲਚਰਚਾ ਲਈ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ‘‘ਸਾਰੇ ... ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਖੁਦਾ’’ ਸਰਮਨ ਵੇਖੋ। ²²ਯਿਸੂ ਤੋਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ‘‘ਦੂਜਾ’’ ਹੁਕਮ ਕੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਉੱਥੇ ਅਸੀਂ ਕਹਾਂਗੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਹ ‘‘ਮੁਫਤ ਵਿਚ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।’’ ²³‘‘ਦੂਜਾ ਹੁਕਮ’’ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਤਰਕ ਦੀ ਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ (ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 13:8-10; ਗਲਾਤੀਆਂ 5:14; ਯਾਕੂਬ 2:8)। ²⁴ਮੱਤੀ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਾ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਮੱਤੀ 22:34, 35), ਜਦਕਿ ਮਰਕੁਸ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸਹਿਜ ਅਤੇ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਵਾਲਾ ਸੀ (ਮਰਕੁਸ 12:28)। ਦੋਵੇਂ ਵੇਰਵੇ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਹਨ: ਫ਼ਰੀਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ (ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ) ਨੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਹ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਫ਼ਰੀਸੀ ਉਸ ਦੀ ਨਿਸ਼ਕਪਟ ਦਿਲਚਸਪੀ ਤੋਂ

ਨਾਵਾਕਫ਼ ਹੋਣਗੇ।²⁵ ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਫ਼ਰੀਸੀ ਚੁਕੰਨੇ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣਗੇ।²⁶ ਮੱਤੀ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ, ਯਿਸੂ ਨੇ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ। ਮਰਕੁਸ 12:35 ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ਉੱਥੇ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ। ਲੂਕਾ 20:40, 41 ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਸਹੀ ਹਨ: ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ (ਜੋ ਉਸ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਸਨ)।²⁷ ਯਿਸੂ ਨੇ ਮਸੀਹਾ ਬਾਰੇ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ (ਮੱਤੀ 1:1; ਰੋਮੀਆਂ 1:3)। ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ‘‘ਦਾਉਦ ਦੀ ਸੰਤਾਨ’’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 12:23; 15:22; 20:30; 21:9, 15)।²⁸ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਹ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜ਼ਬੂਰ 110 ਦਾਉਦ ਨੇ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ।²⁹ ਕਾਰਟਰ, 263. ਇਹ ਆਇਤ ਇਕ ਵਾਰ ਪਤਰਸ ਰਾਹੀਂ (ਰੋਮੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2:34, 35) ਅਤੇ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਲੇਖਕ ਰਾਹੀਂ ਬਾਰ ਬਾਰ ਦੁਹਰਾਈ ਗਈ ਸੀ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 1:13; 5:6; 7:17, 21)।³⁰ ਜ਼ਬੂਰ 110:1 ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਲਈ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ‘‘Lord’’ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੱਖਰ ਵੱਡੇ ਹਨ (‘‘LORD’’। ‘‘LORD’’ ਸ਼ਬਦ (ਸਾਰੇ ਅੱਖਰ ਵੱਡੇ) ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਨਾਮ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੂਲ ਇਬਰਾਨੀ ਲਿਖਤ (ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਵਰ ਨਹੀਂ ਸੀ), ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਨਾਮ ਲਈ ਚਾਰ ਵਿਅੰਜਨਾਂ (ਜਿਸ ਨੂੰ ‘‘The sacred Tetragrammaton’’ ਜਾਂ ‘‘ਚਾਰ ਪਵਿੱਤਰ ਅੱਖਰ’’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ): YHWH (ਯਹਵਹ) ਜਾਂ JHWH (ਜਹਵਹ)। ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਨਾਂ ਵਿਅਰਥ ਨਾ ਲੈਣ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ, ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਜਿਸ ਨਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਤੇ, ਇਸਦਾ ਸਹੀ ਉਚਾਰਣ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਜਦ ਵਿਅੰਜਨਾਂ ਨਾਲ ਸਵਰ ਜੋੜੇ ਗਏ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸ ਸਵਰ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਾਂ ‘‘ਯਹਵੇਹ’’ ਪੁਕਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਅਨੁਵਾਦਕਾਂ ਨੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ‘‘ਪ੍ਰਭੂ’’ ਲਈ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਸਵਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ‘‘Jehovah’’ ਜਾਂ ਯਹੋਵਾਹ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਇਸ ਨਾਮ ਦੇ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜ ਕੀ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪੁਕਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਨੁਵਾਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਿਊ ਅਮੈਰੀਕਨ ਸਟੈਂਡਰਡ ਬਾਈਬਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਨਾਂ ਲਈ ‘‘LORD’’ (ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਅੱਖਰ) ਸ਼ਬਦ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

³¹ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:1-5)।³² ਇਕ ਚੌਥਾ ਸੰਭਾਵਿਤ ਤਰਕ ‘‘ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਚੌਕਸ ਰਹੋ’’ ਪਾਠ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।³³ ਸਭ ਤੋਂ ਇਹੀ ਢੰਗ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।³⁴ ਡੇਵਿਡ ਸਮਿੱਥ, *ਅਵਰ ਲੌਰਡ ਜ਼ ਅਰਥਲੀ ਲਾਈਫ਼* (ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਜੀ ਐੱਚ ਡੋਰਨ, 1926) 353; ਐੱਚ. ਆਈ ਹੇਸਟਰ, ਹਾਰਟ ਆਫ਼ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ (ਲਿਬਰਟੀ, ਮਿਜ਼ੋਰੀ: ਕਵਾਲਿਟੀ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1963), 194.³⁵ *Hupokrites* ਇਕ ਮਿਸ਼ਰਤ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਜੋ ‘‘ਨਿਆਈ’’ ਲਈ (*krites*; ਅਰਥਾਤ ਫ਼ਿਕ-ਟੇਸ) ਉਪਸਰਗ *hupo* ਦਾ ਮੇਲ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ‘‘ਅਧੀਨ’’ ਜਾਂ ‘‘ਤੋਂ’’ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।³⁶ ਮੱਤੀ 3:7; 12:34; ਲੂਕਾ 3:7 ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ।³⁷ ਕਾਰਟਰ, 265. ³⁸ ਟਿੱਪਣੀ 2 ਵੇਖੋ।³⁹ ਬੀ. ਐੱਸ. ਡੀਨ, ‘‘ਬਾਈਬਲ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ,’’ *ਟਰੱਥ ਫਾਰ ਟੁਡੇ* (ਪੰਜਾਬੀ)।⁴⁰ ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਂ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਸੀ: ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਰੋਧਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ। ਇਕ ਬੰਦਾ ਮੇਰੇ ਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾਗਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਮੇਰਾ ਜਵਾਬ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੂਜਾ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੌਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਜੇਤੂ ਜਾਂ ਚੈਂਪੀਅਨ ਵਰਗਾ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

⁴¹ ਮੈਕਗਰਾਏ ਐਂਡ ਪੈਂਡਲਟਨ, 605. ⁴² *ਦ ਡੇ ਕ੍ਰਾਈਸਟ ਕੇਮ (ਅਗੇਨ) ਐਂਡ ਅਦਰ ਸਰਮੰਜ਼* (ਡਲਾਸ: ਰਿਸਚਿਅਨ ਪਬਲਿਸਿੰਗ ਕੰ., ਮਿਤੀ ਰਹਿਤ), 161-174.